

הטובה ביותר את טיב החלבון. אלא שביגוד לחלבון פרוק מהיר של דופן התא מצביע על נעילות רבה יותר, ואילו בחלבון אשר מתפרק מהר – מתרבים גם ההפסדים. בשילוב, להרכבת מנה אופטימלית ומאוזנת נראה שמזונות בעלי פריקות רבה ומהירה של דופן התא ישפרו את הפעילות המיקרוביאלית בכרס, ויתכן אף שיתרמו לחסכון בחלבון, וזאת עקב השיפור באספקת אנרגיה זמינה למיקרואורגניזמים שבכרס.

מניסוי זה נראה שיש צורך לכלול בתיכנון המנה גם את ערך פריקות דופן התא ולא די להסתפק בסך כמות דופן התא או התאית בלבד. הניסוי הנ"ל הובא כאן בתרגום חופשי. הוא מדגיש את החשיבות הרבה שיש לייחס לטיב המזונות, ושאינן להסתפק באנליזה כימית כמדד להערכת המספוא.

פריקות המזון בכרס מהווה לכן מדד רב חשיבות בהערכת המספוא, כמו שפריקות החלבון משקפת (כפי שדווח כבר בעבר) בצורה

האם אפשרית עוד התקדמות בהזנת הבקר?

המשך מחוברת 186

יצחק דגני, כעת במערב אפריקה

ניאצין

הניאצין הוא ויטמין מקבוצת B. יש לו צורות אחדות, כגון חומצה ניקוטינית או ניקוטינאמיד. על פי המחשבה המקובלת כיום בהזנת בקר, אין צורך להוסיף ויטמינים מקבוצת B, מכיוון שחידקי הכרס מיצרים אותם בעצמם ואחרי כן הם עומדים לרשות הפרה.

בזמן האחרון החלו להופיע רמזים בספרות המקצועית, כי תוספת של ניאצין לפרות חולבות, מעלה את תנובת החלב. כאמור, רעיון זה הינו מנוגד למחשבה השגרתית המקובלת בתזונת הבקר. בבדיקה שערכתי יחד עם עופר, מרכז הרפת ביפעת, התברר כי מחיר הניאצין גבוה מהתמורה שתתקבל כתוצאה מהוספתו למנה. נדמה לי שבנושא זה עדיין לא נאמרה המילה האחרונה. יש להניח שמחיר הניאצין יזל בהרבה אם הוא ייכנס לשימוש שוטף בהזנת בקר, כשם שהוא נכנס בהזנת עופות וחזירים.

תמיד שאלתי את עצמי: "ומה על בני הבקר הצעירים שכרסם עדיין אינה מפותחת"? נדמה לי שזו פינה שנשארה "חשוכה" ויש צורך להאירה.

אדד"י

השם אדד"י הוא קיצור של השם הכימי אתילדיאמין-דיהידרו-יודיד. בחומר זה היוד

מופיע בצורת כילאט אורגני, והוא יציב וזמין יותר מיוד המופיע בצורה אנאורגנית, שזמינותו נמוכה יחסית. צורה זו של יוד נמצאת בשימוש בארה"ב, וגם בישראל משתמשים בה זה כמה שנים ברפתות רבות להזנת העדר.

בדרך כלל מקובל שאין בארץ מחסור ביוד. אולם באזורים מסויימים, כגון עמקי הירדן ובית שאן, בערבה, ואף בדרום הארץ, עלול להופיע חסר תזונתי ביוד, ואזי תופענה שתי תופעות: פנרציום (רקבון הטלף) בפרות בוגרות בעיקר, ואקטינו-בצילוזיס (התנפחות בלוטות בלחי ובצוואר), במבכירות ועגלות בוגרות בעיקר. בזמנו נתקלתי בתופעות כאלו במשקים אחדים בעמק בית שאן ובנגב. בכל המקרים תוקן המצב על ידי תוספת של אדד"י.

יחד עם זאת ברצוני להדגיש, כי יש לשים לב לכמות האדד"י, הניתנת באופן שיגרתי לפרות חולבות, באמצעות מנת תוספות המזון, שלא תעבור על הכמות של 10–20 מג"ר לראש ליום.

מזרזי גדילה לבקר

בהזנת עופות וחזירים, מקובלים מזה כ־30 שנה מספר מזרזי גדילה, שאף קיבלו "מעמד רשמי" בהמלצות של משרד החקלאות. גם בהזנת בקר נכנס לראשונה לתפריט הבקר חומר בשם רומנסין, שהביא לחסכון של אחוזים

מעמד חדש עם פיתוח תכשירים של מזיני קורט לפרות יבשות. תכשירים אלה כוללים תוספת של סלניום, אשר ביחד עם ויטמין E משפיע למניעת עצירת השיליה, תוספת של אבץ הדרוש לפרות בתקופה זו ותוספת של ויטמין A הבאה להשלים את החסר עם צימצום כמויות התערוכת הניתנת לפרות בתקופת היובש. תכשיר, שאת מתכונתו הכנתי ביחד עם ד"ר בנאדו, הולך ותופס מקום חשוב בהזנת היבשות בצפון, והוא כולל את כל המרכיבים דלעיל בכמות המתאימה לפרות יבשות.

תערוכות ונוסים בינלאומיים

מדי פעם טוב "להציץ מעבר לגדר" ולראות מה קורה אצל אחרים. לשם כך ביקרתי השנה בשני ארועים ראשונים במעלה בתחום החקלאי: התערוכה העולמית בפאריס בחודש פברואר, ותערוכת Victam-83 שנערכה בחודש אפריל באוטרכט שבהולנד. אגב, התערוכה בהולנד הוקדשה אך ורק לתעשיית המזון לבעלי חיים. בתחומי ההזנה, משכו את תשומת לבי כמה נושאים הקשורים בשיטות שונות של החמצה ושימור מספוא, שיפור ערך המזון של מספוא על ידי טיפולים כימיים ותוספות שונות, טכניקה של הזנה "נוזלית", אשר באמצעותה כל מרכיבי המזון ניתנים בצורת דייסה המוזרמת לאבוס על ידי צנרת מיוחדת, וכן ניצול מערכת ההזנה לפתרון בעיות ממשק כגון המלחמה בזבובים.

אחדים בהוצאות לפיטום עגלים וגידול עגלות. כאן המקום להזכיר ענין שנשאלתי עליו עשרות פעמים: יש הבדל משמעותי בתוספת רומנסין לפיטום עגלים לעומת תוספתו לגידול עגלות. לפיטום יש להוסיף 30-36 חלקי מיליון (ppm) של רומנסין, ואילו לגידול עגלות רק 20-24 חלקי מיליון, במנת המזון כולה. יחד עם זאת מתברר לי, כי הרעיון של שיפור ההזנה באמצעות כימיקלים מתפתח ותופס מקום הולך וגדל במחשבה של תזונאי הבקר. חומר נוסף "אוואטק" (Avatek), אשר מבחינת הפעולות הביולוגיות דומה לרומנסין, מוצע עכשיו לשימוש באירופה ובארה"ב, וכרגע מדברים כבר על עוד חומר הנמצא בניסויים. בד בבד עם "התמסדות" השימוש ברומנסין לפיטום עגלים וגידולם, אין עדיין המלצה להשתמש בחומר זה להזנת פרות חולבות. נערכים ניסויים בפרות חלב בכמה מקומות בעולם, כולל בישראל. אולם יש לעקוב אחרי הניסויים הללו, ועד שהחוקרים והמדריכים יגיעו למסקנות ברורות בנושא זה, אין להשתמש ברומנסין, או במזרזי גדילה אחרים, לפרות חולבות.

הזנת פרות יבשות

לפרות יבשות בעיות תזונתיות מיוחדות, ויש להתאים את הזנתן להמלצות המקובלות. אולם ענין מזיני הקורט (ויטמינים ומחצבי קורט) קיבל

תחרות צילומי רפת

לפי בקשת חברים
הארכנו את השלב הראשון של התחרות בנושא

האדם ברפת

עד לסוף חודש מרץ 1984

משק הבקר והחלב
המערכת

התאחדות מגדלי בקר בישראל
ההנהלה